

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI BANK-MOLIYA AKADEMIYASI

“TASDIQLAYMAN”
O‘zbekiston Respublikasi Bank-
moliya akademiyasi rektori v.b.
E.A.Xoshimov

« » 2022-yil

**70412207 – “PENSIYA FONDLARINI BOSHQARISH”
MAGISTRATURAGA MUTAXASSISLIGIGA KIRISH BO‘YICHA
MAXSUS FANDAN SINOVLAR**

DASTURI

Toshkent – 2022

Fan bo'yicha magistraturaga kirish sinovlari dasturi Bank-moliya akademiyasi Kengashining 2022-yil « ____ » _____dagi ____ - sonli majlis bayonnomasi bilan ma'qullangan.

“TAVSIYA ETILGAN»

“Sug‘urta va risklarni boshqarish” kafedrasida
muhojama qilingan va tavsiya etilgan
Kafedra mudiri _____ I.X.Abduraxmonov
(kafedra majlisining “ ____ ” - sonli bayonnomasi
“ ____ ” _____ 2022-yil)

Tuzuvchi:

Abduraxmonov I.X. O‘zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi “Sug‘urta va risklarni boshqarish” kafedrasida mudiri, i.f.n., dots.

Taqrizchi:

Tursunov J.P. O‘zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi “Sug‘urta va risklarni boshqarish” kafedrasida dotsenti, i.f.f.d

Kirish

Aholi turmush darajasini oshirishga qaratilgan chora-tadbirlar izchilligini ta'minlash, fuqarolarni ijtimoiy himoya qilish va moddiy qo'llab-quvvatlash, ularning daromadlarini inflyatsiya darajasiga qarab indeksatsiyalab borish hamda tegishli ijtimoiy to'lovlar miqdorining minimal iste'mol xarajatlari qiymatidan kam bo'lmasligini ta'minlash bugungi kunning dolzarb masalalaridan hisoblanadi.

Mazkur vazifalarni amalga oshirishda budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi muhim o'rin egallaydi. Pensiya jamg'armasi faoliyatini to'g'ri va samarali boshqarish orqali davlat pensiyalari va ijtimoiy nafaqalarni o'z vaqtida to'lashga erishish mumkin. Chunki pensiya – aholini ijtimoiy himoya qilishning muhim bir omilidir.

Shu sababli mazkur fan pensiya ta'minotining nazariy asoslari va iqtisodiy mohiyati, pensiya ta'minotining shakllanishi va rivojlanish tarixi, pensiya ta'minotining huquqiy asoslari, pensiya ta'minotini boshqarish, budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi, daromadlari va xarajatlari, pensiya jamg'armasi moliyaviy resurslarini boshqarish, Pensiya jamg'armasi xarajatlarini boshqa manbalardan qoplash tartibi, davlat pensiyalarini hisoblash, tayinlash va to'lash tartibi, ijtimoiy nafaqalar, ijtimoiy sug'urta, pensiya ta'minoti tizimiga ta'sir etuvchi omillar, pensiya ta'minoti tizimini raqamlashtirish, nodavlat pensiya ta'minoti va xorij tajribasi kabi mavzularni tizimli va kompleks ravishda mujassamlashtiruvchi ilmiy-nazariy va metodologik asoslar yaxlitlik, uzviylik va uzluksizlik tamoyillari nuqtai-nazaridan mantiqiy ketma-ketlikda o'z aksini topgan.

Dastur O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022 - 2026 yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi", PF-60-son Farmoni, O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrdagi "Ta'lim to'g'risida" O'RQ-637-sonli, 2019-yil 29-oktabrdagi "Ilm-fan va ilmiy faoliyat to'g'risida" O'RQ-576-sonli, 1993-yil 3-sentabrdagi "Fuqarolarning davlat pensiya ta'minoti to'g'risida" 938-XII-son Qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida" PF-5847-sonli Farmoni hamda O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2010-yil 19-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi to'g'risida Nizomni tasdiqlash to'g'risida" 30-sonli qaroriga muvofiq ishlab chiqilgan.

Yuqoridagilardan kelib chiqib 70412207 – "Pensiya fondlarini boshqarish" magistratura mutaxassisligiga o'qishga qabul qilinayotgan tinglovchlar quyidagi bazaviy mavzular bo'yicha bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlari talab qilinadi.

I. FANNING ASOSIY MAVZULARI

1-MAVZU. PENSIYA TA'MINOTINING NAZARIY ASOSLARI VA IQTISODIY MOHIYATI

Pensiya ta'minotining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati, zarurligi va vazifalari. Davlat ijtimoiy siyosatini amalga oshirishda pensiya ta'minotining o'rni. Pensiya ta'minoti borasida davlat ijtimoiy siyosatini amalga oshirish mexanizmlarining dastak va vositalari. Pensiya ta'minotining turlari va tashkiliy shakllari. O'zbekiston Respublikasida davlat pensiya ta'minotining o'ziga xos xususiyatlari. Pensiya to'lovlarini taqdim etish shartlari va me'yorlarining, mamlakatdagi demografik va iqtisodiy holatning pensiya tizimlarining moliyaviy holatiga ta'sirini baholashda qo'llaniladigan ko'rsatkichlar: qamrov koeffitsienti, bosim koeffitsienti, pensiyaning absolyut miqdori, qoplash koeffitsienti. Mamlakatdagi demografik vaziyat va uning pensiya ta'minotiga ta'siri.

2-MAVZU. PENSIYA TA'MINOTINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISH TARIXI

Jahon mamlakatlarida pensiya ta'minotining kelib chiqish va shakllanish tarixi. Pensiya ta'minoti tizimi – barcha davlatlarda aholini ijtimoiy himoyalash siyosatining markaziy bo'g'ini. Jahondagi pensiya tizimlarining modellari. "Avlodlar birdamligi"ga asoslangan taqsimlanuvchi model. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti modeli. Aralash pensiya ta'minoti modeli. Milliy pensiya tizimlarining mazmuni va tashkil etishning asosiy tamoyillari. Jahon mamlakatlaridagi demografik o'zgarishlar va moliyaviy inqirozlar sharoitida pensiya ta'minotida mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari. O'zbekiston Respublikasida pensiya ta'minotining rivojlanish bosqichlari. Mustaqillikkacha bo'lgan davrda O'zbekistonda pensiya ta'minotining holati va boshqaruvi. Mustaqillik yillarida pensiya ta'minotidagi o'zgarishlar. Mamlakatdagi demografik vaziyat va uning pensiya ta'minotiga ta'siri. Zamonaviy sharoitda O'zbekiston pensiya ta'minotidagi islohotlar, ularning asosiy yo'nalishlari.

3-MAVZU. PENSIYA TA'MINOTINING HUQUQIY ASOSLARI

Davlat pensiya ta'minotining qonuniy-huquqiy asoslari. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi – fuqarolar ijtimoiy ta'minotining qonuniy kafolati sifatida. "Fuqarolarning davlat pensiya ta'minoti to'g'risida"gi Qonuni, mazmuni va ahamiyati. O'zbekiston Respublikasi Budget Kodeksining davlat pensiya ta'minoti mablag'larini boshqarish va tartibga solishdagi ahamiyati. "Fuqarolarning jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti to'g'risida"gi Qonun, uning mazmuni va ahamiyati. Pensiya ta'minoti qonunchiligi darajalari: qonunlar, kodekslar, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining pensiya masalalaridagi qarorlari; O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligining buyruqlari, farmoyishlari va pensiya ta'minoti sohalariga taalluqli bo'lgan boshqa me'yoriy hujjatlari (nizomlar, yo'riqnomalar, qoidalar). Davlat pensiya ta'minotining huquqiy-me'yoriy asoslarini takomillashtirish va mustahkamlash.

4-MAVZU: PENSIYA TA'MINOTINI BOSHQARISH

Davlat pensiya ta'minotini boshqarish organlari, ularning guruhlanishi. Davlat pensiya ta'minotini boshqarish va ijrosini amalga oshiruvchi organlar, ularning asosiy vazifalari. Moliya vazirligi huzuridagi budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi, tashkil bo'lishi, asosiy vazifalari va tashkiliy tuzilishi. Budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi hududiy bo'linmalarining funktsiya va vazifalari, tarkibiy tuzilishi. Davlat soliq qo'mitasining budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi daromadlarini shakllantirishdagi faoliyati. Pensiya jamg'armasi daromadlari va xarajatlari g'azna ijrosini tashkil qilish. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotini boshqarish organlari, ularning vazifalari.

5-MAVZU. BUDJETDAN TASHQARI PENSIYA JAMG'ARMASI, DAROMADLARI VA XARAJATLARI

Pensiya jamg'armasining O'zbekiston Respublikasi Konsolidatsiyalashgan budjeti tarkibida tutgan o'rni va ahamiyati. Pensiya jamg'armasining daromadlari, ularning tarkibi va shakllanishi. Pensiya jamg'armasi daromadlari turlari tavsifi. Yagona ijtimoiy to'lov, uning sub'ektlari, ob'ekti va stavkasi. Fuqarolarning ish haqidan sug'urta badallari, ularning to'lanish tartibi va stavkalari. Yuridik shaxslarning Pensiya jamg'armasiga majburiy ajratmalari, ularning ob'ektlari va stavkalari. Pensiya jamg'armasining boshqa turdagi tushumlari. Pensiya jamg'armasining moliyaviy manbalarini mustahkamlash yo'llari. Pensiya jamg'armasi xarajatlari tarkibi. Ishlamaydigan pensionerlarga to'lanadigan pensiyalar. Ishlovchi pensionerlarga to'lanadigan pensiyalar. Kommunal xizmatlar uchun to'lovlar bo'yicha kompensatsiya xarajatlari. Ijtimoiy sug'urta bo'yicha Pensiya jamg'armasidan to'lanadigan nafaqalar, ularning turlari. Pensiya jamg'armasining boshqa xarajatlari. Pensiya jamg'armasi xarajatlarini optimallashtirish masalalari. Pensiya jamg'armasining moliya bozoridagi ishtiroki.

6-MAVZU: PENSIYA JAMG'ARMASI MOLIYAVIY RESURSLARINI BOSHQARISH

Pensiya jamg'armasi moliyaviy resurslarini boshqarishning mazmuni, usullari, subyektlari va obyektlari. Pensiya jamg'armasi daromadlari va xarajatlarini rejalashtirish tartibi. Pensiya jamg'armasi budjeti loyihasini tuzish, ko'rib chiqish va tasdiqlash tartibi. Pensiya jamg'armasi budjetining ijrosini tashkil qilish. Pensiya jamg'armasi tomonidan to'lanadigan ayrim to'lovlarning boshqa manbalardan qoplash tartibi va mexanizmi. Pensiya jamg'armasi moliyaviy barqarorligini ta'minlash yo'llari. Xorijiy mamlakatlarda pensiya fondlari budjeti va uni shakllantirish, pensiya rejalarini moliyalashtirish xususiyatlari.

7-MAVZU. PENSIYA JAMG'ARMASI XARAJATLARINI BOSHQA MANBALARDAN QOPLASH TARTIBI

Mehnatda mayiblanish va kasb kasalligi oqibatida tayinlangan boquvchisini yo'qotganlik va nogironlik pensiyalarini to'lashga xarajatlarni qoplash tartibi. Regress da'vo arizalari. Regress talabnoma. Pensiyalarini to'lash xarajatlari bo'yicha qarzdorlik to'g'risidagi ma'lumotlar. Xarajatlarni qoplovchi to'lov. Ishsiz

maqomiga ega bo'lgan shaxslarga muddatidan oldin tayinlangan yoshga doir pensiyalar to'lashga xarajatlarni qoplash tartibi. Fuqarolarning salomatligiga putur yetganligi, zararli mehnat sharoitlarida ma'lum muddat oralig'ida ishlaganligi, muddatidan oldin pensiyaga chiqarib yuborilishi yoki qonunda nazarda tutilgan boshqa holatlar natijasida byujetdan tashqari Pensiya jamg'armasidan to'lanadigan pensiyalar va nafaqalarning pensiya munosabatlarinig boshqa sub'ektlaridan, xususan, korxonalar va tashkilotlardan, Aholi bandligiga ko'maklashish xizmati tashkilotlaridan va boshqa javobgar shaxslardan undirilishi. Budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi ayrim to'lovlarining Pensiya jamg'armasiga boshqa manbalardan qoplab berilishi. Mehnatda mayiblanish va kasb kasalligi oqibatida tayinlangan boquvchisini yo'qotganlik va nogironlik pensiyalarini to'lashga xarajatlarni qoplash tartibi. Regress da'vo arizalari. Regress talabnoma. Pensiyalarini to'lash xarajatlari bo'yicha qarzdorlik to'g'risidagi ma'lumotlar. Xarajatlarni qoplovchi to'lov. Ishsiz maqomiga ega bo'lgan shaxslarga muddatidan oldin tayinlangan yoshga doir pensiyalar to'lashga xarajatlarni qoplash tartibi. Fuqarolarning salomatligiga putur yetganligi, zararli mehnat sharoitlarida ma'lum muddat oralig'ida ishlaganligi, muddatidan oldin pensiyaga chiqarib yuborilishi yoki qonunda nazarda tutilgan boshqa holatlar natijasida byujetdan tashqari Pensiya jamg'armasidan to'lanadigan pensiyalar va nafaqalarning pensiya munosabatlarinig boshqa subyektlaridan, xususan, korxonalar va tashkilotlardan, Aholi bandligiga ko'maklashish xizmati tashkilotlaridan va boshqa javobgar shaxslardan undirilishi.

8-MAVZU: DAVLAT PENSIYALARI: HISOBLASH, TAYINLASH VA TO'LASH TARTIBI

Davlat pensiyalarining turlari. Davlat pensiyalarini tayinlash uchun talab etiladigan umumiy shartlar. Yoshga doir pensiyalar. Nogironlik pensiyalari, ularni tayinlash asoslari. Boquvchisini yo'qotganlik pensiyalari. Ish staji to'liq bo'lmaganda pensiyalarni tayinlash. Pensiya hisoblash uchun o'rtacha oylik ish haqini aniqlashning umumiy tartibi. Pensiya tayinlash uchun zarur bo'gan mehnat faoliyati turlari. Pensiyani hisoblash uchun zarur bo'lgan ish stajini aniqlash tartibi. Pensiyani tayinlash muddatlari. Pensiyani qayta hisoblash shartlari. Pensiyani to'lash muddatlari. Pensiya jamg'armasining hududiy bo'linmalarida ro'yxatda turuvchi ishlovchi pensionerlarga pensiya to'lash tartibi. O'zbekiston Respublikasi ayrim vazirlik va idoralarida hisobda turuvchi ishlovchi pensionerlarga pensiya to'lash tartibi.

9-MAVZU. IJTIMOIIY NAFAQALAR

16 yoshdan katta bolalikdan nogironlarga va 16 yoshgacha nogiron bolalarga har oylik nafaqalar tayinlash va to'lash tartibi. Davlat pensiyasi tayinlash uchun zarur bo'lgan ish stajiga ega bo'lmagan qariyalarga va mehnatga layoqatsiz fuqarolarga har oylik nafaqalar tayinlash va to'lash tartibi. Nafaqalarning turlari. Yoshga doir nafaqa. Nogironlik nafaqasi. Boquvchisini yo'qotganlik nafaqasi. Nafaqalarni tayinlash va to'lash tartibi.

10-MAVZU. PENSIYA TA'MINOTI HOLATIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR

Pensiya ta'minotining holatiga ta'sir etuvchi omillar. Demografik omillar. Aholining yosh tarkibi. Mehnatga layoqatli aholi soni. Ish bilan band aholi (sug'urta badali to'lovchilar) soni va ularning pensionerlarga nisbati. Pensiya tizimining majburiyatlariga nisbatan manbalar bo'yicha tushumlar miqdori. Fuqarolarni pensiya tizimiga qamrab olinganlik ko'rsatkichlari. Pensiya ta'minotining yetarlilik darajasi. Pensiyaning tayinlashda sug'urta prinsipiga amal qilinishi, to'langan sug'urta badallari miqdorining pensiya miqdoriga bog'liqligi, sug'urta badali va yagona ijtimoiy to'lovlar stavkasi, pensiyalarning belgilangan eng kam miqdorlari. Imtiyozli shartlardagi pensiyalar va pensiyaga ustama haqlar. Mehnat migrantlarini davlat pensiya sug'urtasi bilan qamrab olish darajasi. Pensiyaga chiqish yoshi. Jismoniy shaxslar ish haqlarining miqdori. Jamg'arib boriladigan pensiya tizimida ixtiyoriylik asosida ishtirok etuvchilar uchun rag'batlantiruvchi omillarning mavjudligi. Banklar tomonidan jamg'arib boriladigan pensiya mablag'lariga foizlar to'lanishi.

11-MAVZU. JAMG'ARIB BORILADIGAN PENSIYA TA'MINOTINI BOSHQARISH

Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotining mazmuni, vazifalari, zarurligi va ahamiyati. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotining huquqiy-me'yoriy asoslari. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti faoliyatini tashkil etish. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti mablag'larini shakllantirish va ulardan foydalanish. Jamg'arib boriladigan pensiya to'lovlarini amalga oshirish tartibi. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotida ishtirok etuvchi tomonlarning huquq va majburiyatlari. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minotini boshqarish. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti mablag'laridan investitsion maqsadlarda foydalanish.

12-MAVZU. IJTIMOY SUG'URTA

Ijtimoiy sug'urtaning shakllari. Ijtimoiy sug'urtaning moliyaviy asoslari. Ijtimoiy va kasbiy risklar. Mehnatga qobiliyatsizlikni sug'urtalash. Ishlab chiqarishda baxtsiz hodisalardan sug'urtalash. Tibbiy sug'urta. Ishsizlik sug'urtasi. Davlat ijtimoiy sug'urtasi bo'yicha nafaqalarni tayinlash va to'lash.

13-MAVZU. PENSIYA TA'MINOTI TIZIMIDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI VA SOHANI RAQAMLASHTIRISH

Pensiya ta'minotida axborot tizimlarining mohiyati, zarurligi va vazifalari. Pensiya ta'minotiga axborot texnologiyalari va interaktiv xizmatlarni tatbiq etish va rivojlantirishga qaratilgan hukumat qarorlari. Pensiya ta'minotini tashkil yetishda zamonaviy kompyuter texnologiyalari va zamonaviy aloqa tizimlaridan foydalanish. Davlat pensiya ta'minoti mablag'larini boshqarishda axborot tizimi. "PK-Pensiya" dasturining ishlash tamoyillari. Pensiya ta'minoti axborot tizimlarining takomillashuvi. Pensiya ta'minoti sohasida interaktiv xizmatlarni taqdim etishga mo'ljallangan "Pensiya" axborot tizimlari kompleksini uyg'unlashtirish bo'yicha loyihani amalga oshirish bosqichlari. Fuqarolarga pensiya ta'minoti bo'yicha

interaktiv xizmatlarni tashkil qilishda qo'llaniladigan axborot texnologiyalari. Pensiya ta'minotida axborot-kommunikatsiya tizimlaridan foydalanish yuzasidan xorij tajribalari. Pensiya ta'minoti xizmatlarini avtomatlashtirish istiqbollari.

14-MAVZU. NODAVLAT PENSIYA TA'MINOTI

Nodavlat pensiya ta'minotining mazmuni, vazifalari, zarurligi va ahamiyati. Nodavlat pensiya ta'minoti faoliyatini tashkil etish. Nodavlat pensiya ta'minoti mablag'larini shakllantirish va ulardan foydalanish. Nodavlat pensiya ta'minotida ishtirok etuvchi tomonlarning huquq va majburiyatlari. Nodavlat pensiya ta'minotini boshqarish. Nodavlat pensiya ta'minoti mablag'laridan investitsion maqsadlarda foydalanish.

15-MAVZU. XORIJIY MAMLAKATLAR PENSIYA TIZIMLARI

Xorijiy davlatlarda ijtimoiy siyosat yo'nalishlari va ularni amalga oshirishga mas'ul ijtimoiy institutlar. Xorijiy davlatlar pensiya tizimlari turlariga umumiy tavsif. Xorijiy davlatlarda pensiyaga chiqish yoshi va zarur ish staji. Xorijiy davlatlarda pensiya ta'minotini mablag' bilan ta'minlash manbalari. Rivojlangan xorijiy davlatlar pensiya tizimlari modellari. Xorijiy davlatlarda davlat va nodavlat pensiya tizimlari. Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi davlatlari pensiya ta'minoti tizimlarining o'ziga xos xususiyatlari va pensiya tizimlaridagi islohotlarning asosiy yo'nalishlari. Xorijiy davlatlar pensiya tizimlarini tashkil etish va fuqarolarning pensiya ta'minotini amalga oshirishdagi ilg'or tajribalar va ulardan O'zbekistonda foydalanish shart-sharoitlari va imkoniyatlari.

II. ASOSIY VA QO'SHIMCHA O'QUV ADABIYOTLAR HAMDA AXBOROT MANBALARI

Asosiy adabiyotlar:

1. Rustamov D.R., Tursunov J.P., Beknazarov Z.E. Pensiya ishi: I-qism. – Toshkent: "IQTISOD-MOLIYA", 2021. – 436 b.
2. Rajabov Sh.U., Tursunov J.P., Karimqulov J.I. Pensiya ishi: II-qism. – Toshkent: "IQTISOD-MOLIYA", 2021. – 424 b.
3. Kasimova G.A. Ijtimoiy sug'urta. Darslik. – Toshkent: "IQTISOD-MOLIYA", 2019. – 385 b.
4. Vaxabov A.V. va boshq. Pensiya tizimini rivojlantirishning xorij tajribasi. Darslik. – Toshkent: "IQTISOD-MOLIYA", 2018. – 400 b.

Qo'shimcha adabiyotlar:

5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022-2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" PF-60-sonli Farmoni.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-sonli Farmoni.

7. Mamatov B.S., Nurmuxamedova B.I. Ijtimoiy ta'minot. O'quv qo'llanma. – Toshkent: “IQTISOD-MOLIYA”, 2019. – 180 b.

8. Mamatov B.S., Xamdamov Sh.K., Tursunov J.P. Davlat maqsadli va budjetdan tashqari jamg'armalar. Darslik. – Toshkent: “IQTISOD-MOLIYA”, 2019. – 344 b.

9. Касимова Г.А., Шолдаров Д.А. Пенсия таъминоти назорати. Дарслик. – Тошкент: “ИҚТИСОД-МОЛИЯ”, 2018. – 368 б.

10. Mamatov B.S. Jamg'arib boriladigan pensiya ta'minoti. O'quv qo'llanma. – Toshkent: “IQTISOD-MOLIYA”, 2018. – 168 b.

11. Vaxabov A.V. va boshqalar. Ijtimoiy siyosat. O'quv qo'llanma. – Toshkent: “MUMTOZ SO'Z”, 2019. – 312 b.

12. Роик В.Д. Социальная политика. Социальное обеспечение и страхование: учебник и практикум для вузов / Москва: Издательство Юрайт, 2020. – 522 с.

13. Роик В.Д. Пенсионное страхование и обеспечение: учебное пособие для вузов / 3-е изд., испр. и доп. – Москва : Издательство Юрайт, 2020. – 478 с.

14. Буянова М.О., Карпенко О.И., Чирков С.А. Пенсионное обеспечение: учебное пособие для среднего профессионального образования / под общей редакцией Ю.П.Орловского. – Москва: Издательство Юрайт, 2018. – 193 с.

Axborot manbalari:

15. www.gov.uz (O'zbekiston Respublikasi hukumat portali);

16. www.mf.uz (O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi rasmiy veb sayti);

17. www.soliq.uz (O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi rasmiy veb sayti);

18. www.lex.uz (O'zbekiston qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy ba'zasi rasmiy sayti);

19. www.pfru.uz (O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi budjetdan tashqari Pensiya jamg'armasi rasmiy veb sayti);

20. www.stat.uz (O'zbekiston Respublikasi Davlat statistikasi qo'mitasi rasmiy veb sayti);

21. www.apsf.ru (Pensiya va ijtimoiy fondlar xalqaro assotsiatsiyasi rasmiy veb sayti);

22. www.oecd.org (Iqtisodiy hamkorlik va taraqqiyot tashkiloti rasmiy veb sayti).

